

Bezsenność w praktyce lekarza podstawowej opieki zdrowotnej

*Dr n. med. Adam Wichniak, III Klinika
Psychiatryczna i Ośrodek Medycyny Snu
Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie
www.sen-instytut.pl*

Plan wykładu

- Podział i różnicowanie bezsenności
- Leczenie farmakologiczne bezsenności
- Leczenie nefarmakologiczne bezsenności
- Rola Ośrodków Medycyny Snu w diagnostyce zaburzeń snu

Bezsenność - epidemiologia

Bezsenność jest powszechnie spotykanym zaburzeniem funkcjonowania człowieka i dotyka około 1/3 populacji społeczeństw Europy i Ameryki.

W Polsce odsetek ludzi skarżących się na bezsenność wynosi 24 (CBOS, 1992) – 36 procent (OBOP, 2005).

Dolegliwość ta zgłaszana jest przede wszystkim przez:
kobiety,
osoby starsze
ludzi z różnymi problemami zdrowotnymi,
zwłaszcza cierpiących na depresję.

Bezsenność nie jest diagnozą tylko objawem.

Bezsenność – podział ze względu na czas trwania

1. Bezsenność przygodna – do kilku dni
  2. Bezsenność krótkotrwała – do 3 tygodni
  3. Bezsenność przewlekła – powyżej 1 miesiąca (90% pacjentów zgłaszających się do lekarza specjalisty)
- ~50% pacjentów
- ~50% pacjentów

Bezsenność przygodna i krótkotrwała- przyczyny

Bezsenność przygodna i krótkotrwała jest najczęściej powodowana stresującym wydarzeniem życiowym, istotną zmianą życiową lub krótką i przemijającą chorobą somatyczną

Najczęstsze przyczyny bezsenności przygodnej i krótkotrwałej:

1. Problemy w szkole (stres egzaminacyjny)
2. Problemy w miejscu pracy, problemy finansowe
3. Problemy rodzinne (kłótnia rodzinna, choroba bliskiej osoby, sprawa rozwodowa)
4. Zmiana trybu życia, podróż ze zmianą stref czasu
5. Krótkie i przemijające choroby somatyczne: stany zapalne, infekcje, zespoły bólowe itd., zaostrzenia chorób przewlekłych

Bezsenność przewlekła definicja

1. Trudności w zasypianiu, utrzymaniu snu lub zbyt wczesne budzenie występujące przez okres co najmniej jednego miesiąca trzy razy w tygodniu lub więcej.
2. Zaburzenia snu muszą prowadzić do znacznie gorszego samopoczucia lub zaburzać funkcjonowanie w codziennym życiu.

Definicja złej jakości snu w badaniach naukowych i klinicznych:

1. Trudności w zasypianiu – latencja snu > 45 minut
2. Problemy z utrzymaniem snu – czas czuwania nocnego >1 godziny lub całkowity czas snu <6-6,5 godzin

Bezsenność przewlekła- przyczyny

Bezsenność przewlekła jest najczęściej objawem innych zaburzeń:

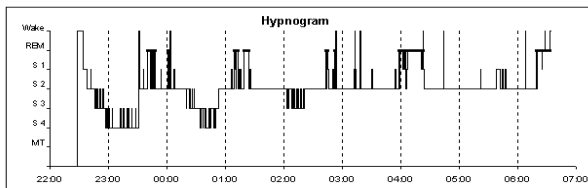
Przyczyny bezsenności wg częstości:

1. 50-60% Zaburzenia psychiczne (głównie zaburzenia afektywne i lękowe)
2. 10-20% Uzależnienia (głównie od leków i alkoholu)
3. 10-30% Schorzenia somatyczne
4. <20% Pierwotne zaburzenia snu
  - Bezsenność pierwotna (psychofizjologiczna, subiektywna/paradoksalna, idiopatyczna)
  - Zespół niespokojnych nóg/ Zaburzenia oddychania podczas snu
  - Zaburzenia rytmiki okołodobowej

Leczenie farmakologiczne bezsenności

1. Jest bardzo atrakcyjne z punktu widzenia pacjenta
  - szybko prowadzi do poprawy
  - nie wymaga zmiany trybu życia
  - jest powszechnie akceptowane
2. Jest ogólnodostępne
3. Leki uspokajające i nasenne są dobrze tolerowane
4. Negatywne skutki leczenia są widoczne dopiero po kilku miesiącach
5. Jest leczeniem objawowym

Hypnogram - Profil snu

PRACA POGŁĄDOWA

ISSN 1641-4207
Ser. 2006, Tom 6, Supl. A, A1-A10 SEN

Standardy leczenia bezsenności Polskiego Towarzystwa Badań nad Snem

Guidelines for the treatment of insomnia
Standards of the Polish Sleep Research Society

Waldemar Szelenberger

Katedra i Klinika Psychiatria Akademia Medyczna w Warszawie

Abstract

Guidelines for the treatment of insomnia

This paper is the report of Consensus Conference organized by Polish Sleep Research Society in January, 27-29 September 2002. Based on a review of comprehensive literature, it provides the evidence regarding the efficacy of treatments for chronic insomnia. Insomnia is a common complaint. With all of its associated health issues, insomnia is considered an important public health problem. Recognizing the specific etiology is important. In considering therapeutic options, the priority should be treating the cause of underlying condition. Given evidence that insomnia is often associated with depressive disorders and may be a precursor for

Adres do korespondencji:
Waldemar Szelenberger
Katedra i Klinika Psychiatria
Akademia Medyczna
w Warszawie
ul. Nowowiejska 27
00-465 Warszawa
tel.: (0 22) 825 12 36
faks: (0 22) 825 13 15
e-mail: wald@psych.waw.pl

Grupy leków stosowanych w leczeniu bezsenności

1. Leki uspokajające: benzodiazepiny
  - powstawanie tolerancji i duże ryzyko powstania uzależnienia
  - dozwolony czas leczenia maksymalnie 4 tygodnie
2. Leki nasenne: agoniści receptora GABA: zopiklon, zolpidem i zaleplon
  - możliwe powstawanie tolerancji i uzależnienia
  - dozwolony czas leczenia maksymalnie 4 tygodnie
3. Inne: leki przeciwdepresyjne, neuroleptyki, leki przeciwhistaminowe
  - brak wystarczających danych potwierdzających skuteczność i bezpieczeństwo w leczeniu pierwotnej bezsenności
  - brak rejestracji dla wskazania leczenia bezsenności pierwotnej
  - brak danych na temat wpływu na sen w leczeniu przewlekłym
4. Leki dostępne bez recepty (melatonina, melisa, waleriana, szyszki chmielu)

Benzodiazepiny

1. Najczęściej stosowana w Polsce grupa leków w leczeniu bezsenności
2. Działanie nasenne jest tylko jednym z wielu działań klinicznych benzodiazepin obejmujących:
  - Działanie przeciwlękowe (anksjolityczne)
  - Działanie przeciwdrgawkowe
  - Działanie zmniejszające napięcie mięśniowe (miorelaksujące)
  - Działanie amnestyczne
  - Działanie hamujące ośrodek oddechowy
  - Wpływ na koordynację i ośrodek i równowagi

Wpływ benzodiazepin na sen

1. Poprawa ciągłości snu

- skrócenie latencji snu
- zmniejszenie ilości wybudzeń
- zwiększenie całkowitego czasu snu
- zmniejszenie czasu czuwania nocnego

2. Wpływ na architekturę snu:

- Zwiększenie ilości snu stadium 2
- Zmniejszenie ilości snu głębokiego
- Zmniejszenie ilości snu REM

Bezpieczeństwo leczenia benzodiazepinami

1. Benzodiazepiny są przeważnie dobrze tolerowane i rzadko wchodzą w interakcję z innymi lekami

2. Ze względu na powstawanie tolerancji i ryzyko uzależnienia ciągle stosowanie benzodiazepin nie powinno przekraczać 4 tygodni

3. Odstawienie benzodiazepin może powodować:

- Bezsenność z odbicia
- Napady lęku
- Niepokój psychoruchowy
- Napady drgawkowe
- Zaburzenia świadomości

Wybór benzodiazepiny w leczeniu bezsenności

Nazwa leku	Szczyt stężenia we krwi (godziny)	t 1/2 substancji czynnej (godziny)	t 1/2 metabolity (godziny)	Dawka w mg	Dawka równoważna do 10 mg diazepam	Nazwy handlowe
Alprazolam	1-2	10-15		0,25-1	1-1,5	Afobam, Alprazolmerck, Alprox, Neuro, Xanax, Zomiren
Bromazepam	0,5-4	10-20		3-6	5-6	Lexotan, Sedam
Chlordiazepoksyd	1-4	5-30	36-200	10-25	25	Elenium
Diazepam	1-2	20-43	36-200	2-5	10	Relanium
Estazolam*	0,5-0,6	8-24		1-2	2	Estazolam
Flunitrazepam*	1	9-25	36-200	0,5-1	1	Rohypnol
Klonazepam	1-4	18-40		0,5-2	0,5-2	Clonazepamum, Rivotril
Klorazepat	zmienny	1-2	36-200	5-10	20	Cloranxen, Tranxene
Lorazepam	2,4	8-24		1	1-2	Lorafen
Lormetazepam*	1-3	8-14		0,5-1	1-2	Noctofer
Midazolam*	20-50 min	1-4	do 20	7,5	7,5	Dormicum
Nitrazepam*	0,5-7	15 - 30		5	5	Nitrazepam
Oksazepam	1-4	4-15		10-20	30	Oxazepam
Temazepam*	2,5	5-14		10	20	Signopam

Leczenie bezsenności – kumulowanie leku

Powtarzanie tego samego leku w okresach krótszych niż czterokrotna wartość okresu półtrwania prowadzi do jego kumulacji.

Oznacza to, że jeżeli podajemy codziennie lek o okresie półtrwania dłuższym niż 6 godzin, to dochodzi do kumulowania się poziomu leku w surowicy.

Leczenie bezsenności benzodiazepinami

1. Leczenie przerywane - przyjmowanie leku np. co 3 dzień, tylko w określone dni tygodnia, tylko w okresach pogorszenia snu
2. Przyjmowanie leku w najmniejszej dawce

Odstawienie benzodiazepin

Objawy odstawienia benzodiazepin	Objawy utożsamiane przez pacjenta z bezsennością
bezsenność niepokój psychoruchowy nadwrażliwość na bodźce zewnętrzne poczucie zagrożenia, lęk zwiększona potliwość przyspieszenie rytmu serca dolegliwości bólowe, np. mięśni zaburzenia ostrości widzenia uczucie gorąca	bezsenność zmęczenie, drażliwość nadwrażliwość na bodźce zewnętrzne zwiększona potliwość przyspieszenie rytmu serca zmęczenie oczu
napady drgawkowe, zaburzenia świadomości (majaczenie) niekiedy objawy psychotyczne	

Przeciwwskazania do podawania benzodiazepin

1. Zespół bezdechu sennego

- Hamowanie ośrodka oddechowego i działanie miorelaksujące

2. Chorzy w wieku podeszłym

- Działanie miorelaksujące
- Działanie amnestyczne
- Zaburzenia równowagi

3. Pacjenci uzależnieni od alkoholu, lub z uzależnieniem w wywiadzie

Niebenzodiazepinowi agoniści receptora GABA = leki nasenne II generacji

1. Leki z wyboru w leczeniu bezsenności przygodnej i krótkotrwałej (czas trwania < 1 miesiąca)
2. Są to leki opracowane wyłącznie do leczenia zaburzeń snu
3. Nie posiadają aktywnych metabolitów, korzystne parametry farmakokinetyczne
4. Powstaje tolerancja, możliwe powstanie uzależnienia
5. Maksymalny czas ciągłego leczenia 4 tygodnie

Farmakokinetyka leków nasennych II generacji

Nazwa	Maksymalne stężenie we krwi (godziny)	Czas półtrwania	Budowa	Dawka	Nazwy handlowe preparatów
zopiklon	1-2	5-8 godzin	Pochodna cyklopirolołu	7,5	Imovane, Dobroson, Zopiratio
zolpidem	1	2-3	Pochodna imidazopirydyny	10	Stilnox, Hypnogen, Nasen, Sanval, Xentic, Zolpic, Zolsana, Zonadin
zaleplon	0,7-1,1	1	Pochodna pyrazolopirydyny	5- 10	Selofen

Wpływ leków nasennych II generacji na sen

1. Poprawa ciągłości snu

- skrócenie latencji snu
- zmniejszenie ilości wybudzeń
- zwiększenia całkowitego czasu snu
- zmniejszenie czasu czuwania nocnego

2. Wpływ na architekturę snu:

- zwiększenie ilości snu stadium 2
- nieznaczne zmniejszenie ilości snu głębokiego
- nieznaczne zmniejszenie ilości snu REM

Leczenie bezsenności lekami nasennymi II generacji

1. Maksymalny czas ciągłego podawania to 4 tygodnie, następnie lek należy podawać w sposób przerywany:

- maksymalnie przez 3 kolejne noce
- mniej niż 15 razy w ciągu miesiąca (np. przerwa weekendowa + jedna noc w środku tygodnia)

2. Przyjmowanie leku w najmniejszej dawce

Przeciwwskazania do podawania leków nasennych II generacji

1. Pacjenci uzależnieni od alkoholu, lub z uzależnieniem w wywiadzie !!!

2. Zespół bezdechu sennego - ostrożnie

- Brak hamowanie ośrodka oddechowego i działania miorelaksujące
- Zwiększony próg wybudzenia

3. Chorzy w wieku podeszłym – ostrożnie

- zwolniona eliminacja leku, zaczynamy od 1/2 dawki

Original article

Long-term use of sedative hypnotics in older patients with insomnia

Sonia Ancoli-Israel^{1,8}, Gary S. Richardson¹, Richard M. Mangano^{2,2},
Lisa Jenkins^{1,2}, Phil Hall^{1,2}, Walter S. Jones^{2,2}

¹Department of Psychiatry 116A, University of California San Diego and Veterans Affairs, San Diego Healthcare System,
1250 La Jolla Village Dr., San Diego, CA 92161, USA

²Henry Ford Hospital, 2799 West Grand Boulevard, Detroit, MI 48202, USA

³Neuroscience Clinical Research and Development, Wyeth Research, USA

⁴Clinical Biostatistics, Wyeth Research, USA

⁵ImpairMed

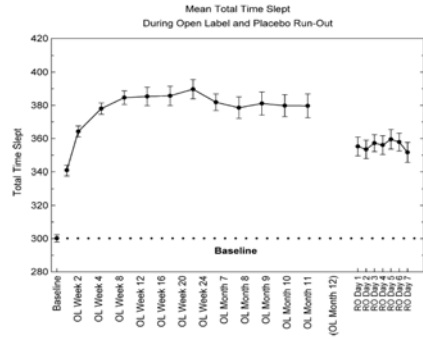
Received 11 February 2004; received in revised form 25 October 2004; accepted 28 October 2004

Abstract

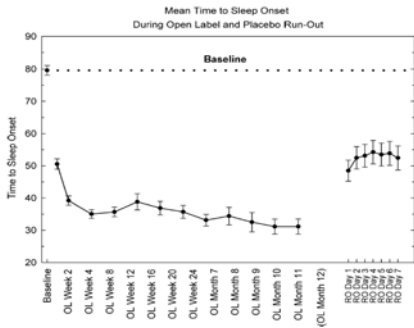
Background and purpose: Insomnia is a common problem that increases with age and can last months to years. While substantial data establish the efficacy and safety of short-acting hypnotic therapy for the management of short-term insomnia using benzodiazepines receptor agonists (BzRAs), there are few studies on the continued efficacy and safety of these drugs when used for sustained periods. This paper reports the results of a 1-year open-label extension phases of two randomized, double-blind trials of zaleplon.

Patients and methods: In the open-label phase, older patients self-administered zaleplon nightly from 6 to 12 months and were then followed through a 7-day single-blind placebo-controlled run-out period.

Całkowity czas snu w trakcie leczenia zaleplonem

Latencja snu w trakcie leczenia zaleplonem

Leki przeciwdepresyjne w leczeniu bezsenności

- Działanie na mechanizmy patofizjologiczne wspólne dla bezsenności i zaburzeń afektywnych**
  - Zwiększanie przewodnictwa serotonergicznego przez receptor 5-HT₁, blokowanie receptora 5-HT₂
  - Hamowanie aktywności osi podwzgórzowo-przysadkowo-nadnerczowej
- Brak ryzyka uzależnienia
- Znacznie mniejszy i powolny rozwój tolerancji
- Działania niepożądane zależne od stosowanego preparatu, przeciwwskazane w niektórych jednostkach chorobowych
- Możliwość poważnych interakcji lekowych

Leki przeciwdepresyjne w leczeniu bezsenności

Leki przeciwdepresyjne promujące sen (sedatywne):

- Trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne (TLPD)
  - Amitryptylina (Amitriptylinum)
  - Doksepina (Doxepin, Sinequan)
  - Opipramol (Pramolan)
- Czteropierścieniowe leki przeciwdepresyjne
  - Mianseryna (Lerivon, Miansemerck, Mianserin, Norserin)
  - Mirtazapina (Remeron, Esprital, Mirzaten, Mirtastad)
- SARI Antagoniści receptora 5-HT₂, inhibitory zwrotnego wychwyty serotoniny
  - Trazodon (Trittico CR)

Leki przeciwdepresyjne w leczeniu bezsenności

- Odmienne działanie niż leki nasenne
  - konieczność podawania leku na 2-3 godziny przed planowanym czasem snu
- Najbardziej skuteczne są z reguły niskie dawki

Zbyt duże dawki używane do zwalczania bezsenności i zbyt późna pora podania leku to najczęstsze przyczyny niepowodzenia terapii

Dawka początkowa stosowana w bezsenności jest z reguły równa połowie lub mniej najniższej dawki skutecznej w depresji
 Trazodon 50 mg 1-2 godziny przed snem
 Mianseryna 10-15 mg 2-3 godziny przed snem
 Mirtazapina 15 mg 2-3 godziny przed snem

Wpływ leków przeciwdepresyjnych na sen

1. Poprawa ciągłości snu

- skrócenie latencji snu
- zmniejszenie ilości wybudzeń
- zwiększenie całkowitego czasu snu
- zmniejszenie czasu czuwania nocnego

2. Wpływ na architekturę snu:

- Zwiększenie ilości snu głębokiego
- Znaczne zmniejszenie ilości snu REM

Leki dostępne bez recepty

1. Zawierają najczęściej walerianę (wyciąg z kozłka lekarskiego), melisę i szyszki chmielu, często w postaci preparatów złożonych
2. Stosowane proporcje składników są bardzo zróżnicowane i rzadko uzasadnione badaniami naukowymi
3. Często preparaty dostępne bez recepty przygotowane są w formie nalewek na alkoholu
4. Zarejestrowane jako substancje spożywcze i mogą być w związku z tym agresywnie reklamowane
5. Niewiele działań niepożądanych, możliwe interakcje z innymi lekami

Melatonina

1. Naturalny hormon człowieka wydzielany przez szyszynkę w odpowiedzi na zapadnięcie zmroku
2. Szczyt stężenia we krwi melatonina osiąga w ciągu nocy, odpowiada on dawce melatoniny egzogennej równej 0,5 mg
3. Nie jest lekiem nasennym, tylko chronobiotykiem
4. Wskazana w zaburzeniach rytmu okołodobowego i zespołe jet-lag
5. Zarejestrowana jako substancja spożywcza i może być w związku z tym agresywnie reklamowana
6. Taki sam efekt jak przy podawaniu melatoniny można przeważnie osiągnąć poprzez poddawanie organizmu działaniu światła w ciągu dnia i unikanie silnego światła wieczorem

Fototerapia

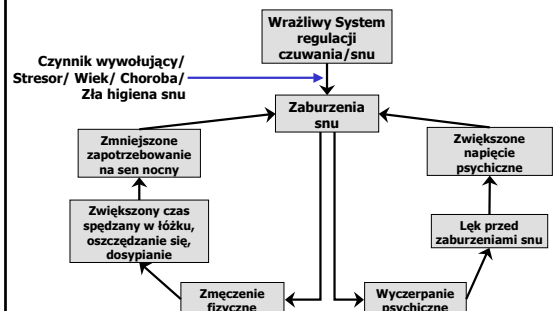

Podsumowanie – 10 cech idealnego leku nasennego

Pożądana cecha	Preparaty						
	Benzo-diazepiny	Zopiklon Zolpidem	Zaleplon	Leki przeciw-depresyjne	Neuroleptyki	Leki przeciw-histaminowe	Leki ziołowe
Szybkie działanie	++	++	++	+	+	-	-
Skuteczna indukcja i utrzymanie snu	++	++	+	+	+	-	-
Naturalny profil snu	---	-	-	+/-*	+/-*	0	0
Brak wpływu na sprawność w ciągu dnia	+/-*	+	++	+	+/-*	+/-*	+
Brak działań niepożądanych i interakcji	+	+	+	-	-	-	++
Brak rozwoju tolerancji	---	-	-	+	+	---	0
Brak ryzyka uzależnienia	---	-	-	+	+	+	++
Brak objawów odstawiennych	---	-	-	+	+	+	++
Zastosowanie niezależnie od wieku	-	-	-	-	-	-	++
Duża szerokość terapeutyczna	+	+	+	-	-	-	++

++ wymaganie spełnione, + wymaganie bliskie spełnieniu, - wymaganie spełnione niedostatecznie, --- wymaganie niespełnione, 0 - nie wystarczająco zbadane, * zależnie od dawki i rodzaju preparatu

Schemat poznawczo-behavioralny: „błędne koło” bezsenności

Dzienniczek snu

Data	dzień	czas zgaszenia światła	czas wstania rano	czas oczekiwania na sen (minuty)	czas snu [h]	uwagi (praca)	uwagi (po pracy)
2006-01-18	środa	22:10	06:00	15	7,5	raczej spokojny dzień, mało rzeczy do zrobienia, dobra atmosfera	wizyta w centrum zdrowia psychicznego, miły wieczór, ale brak czasu na jakiegokolwiek zajęcia, seks
2006-01-19	czwartek	22:15	06:10	60	7	spokojny dzień, rozpoczęcie własnego projektu budowy modelu zawieszania i układu kierowniczego samochodu	1.5h grania w ciekawą grę na PC, delikatna kłótnia z Moniką na temat marnotrawienia czasu na granie :)
2006-01-20	piątek	22:35	08:00	10	9,5	mało stresujące zajęcia w pracy	siłownia (1730-1830), chory, że samopoczucie, sam w domu wieczorem, 1h gry na PC
2006-01-21	sobota	23:00	08:00	5	9		przeziębienie
2006-01-22	niedziela	22:20	08:00	90	8		siłownia (1500-1630), chory
2006-01-23	poniedziałek	22:30	07:45	5	8		chory, na zwolnieniu
2006-01-24	wtorek	23:30	07:45	5	8		chory, na zwolnieniu
2006-01-25	środa	22:30	06:00	90	6		siłownia (1730-1900)
2006-01-26	czwartek	23:00	06:15	60	6		zaknałem dopiero po relaksującym seksie

Dzienniczek snu – do wypełnienia wieczorem

Data	Wypiłem napój rozbudzający	Ćwiczyłem fizycznie minimum 20 minut	2-3 godziny przed snem	Lekarstwa przyjęte w ciągu dnia i przed snem	Godzinę przed położeniem się do łóżka wykonywałem następujące czynności (np. oglądanie TV, praca, czytanie itd.)
	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie piłem	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie ćwiczyłem	☐ Zjadłem posiłek ☐ Piłem alkohol ☐ Pracowałem ☐ Oglądałem TV		
	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie piłem	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie ćwiczyłem	☐ Zjadłem posiłek ☐ Piłem alkohol ☐ Pracowałem ☐ Oglądałem TV		
	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie piłem	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie ćwiczyłem	☐ Zjadłem posiłek ☐ Piłem alkohol ☐ Pracowałem ☐ Oglądałem TV		
	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie piłem	☐ Rano ☐ W południe ☐ Wieczorem ☐ Nie ćwiczyłem	☐ Zjadłem posiłek ☐ Piłem alkohol ☐ Pracowałem ☐ Oglądałem TV		

Najczęstsze powody braku skuteczność leczenia bezsenności

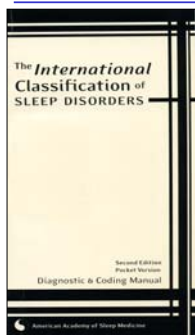
- Współistniejąca choroba psychiczna lub schorzenia somatyczne
- Stałe stosowanie przez pacjenta leków nasennych
- Brak/ zła współpraca pacjenta

(Ascher i Turner 1980)

Brak/zła współpraca pacjenta

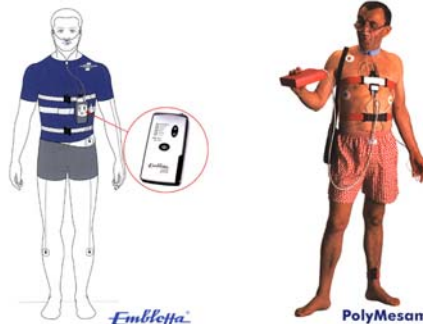
- Brak jasnego przedstawienia pacjentowi celów terapii
- Niedostateczna edukacja na temat regulacji snu
- Nadmierne oczekiwania pacjenta, brak możliwości szybkiej poprawy
- Brak akceptacji przejściowego pogorszenia
- Niedostateczna motywacja, leki nie wymagają zmiany stylu życia

Międzynarodowa Klasyfikacja Zaburzeń Snu (American Academy of Sleep Medicine, 2005)

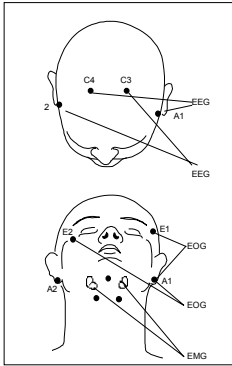

- I. Insomnie
- II. Zaburzenia oddychania podczas snu
- III. Hipersomnie
- IV. Zaburzenia rytmiki okołodobowej
- V. Parasomnie
- VI. Zaburzenia ruchowe podczas snu
- VII. Inne zaburzenia snu
- VIII. Zaburzenia snu dzieci

Badanie przesiewowe w kierunku zaburzeń oddychania podczas snu

Polisomnografia

Rechtschaffen & Kales, 1968

Elektroencefalografia:

System 10/20

C3-A2, C4-A1

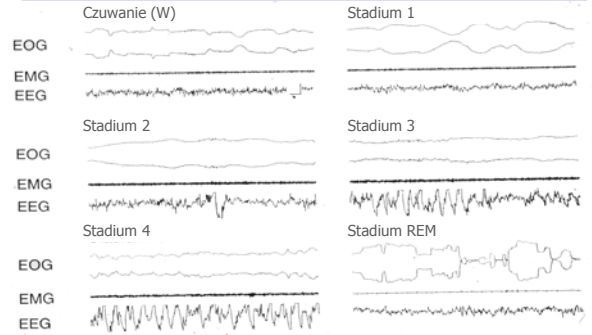
Elektrookulografia:

poziome i pionowe EOG

Elektromiografia:

podbródkowe EMG

Stadia Snu - *Rechtschaffen & Kales, 1968*

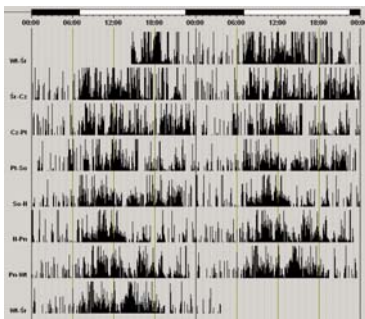
Badania oparte na technice polisomnograficznej

1. Badanie polisomnograficzne snu
2. Test wielokrotnej latencji snu (MSLT)
3. Test utrzymania czuwania (MWT)

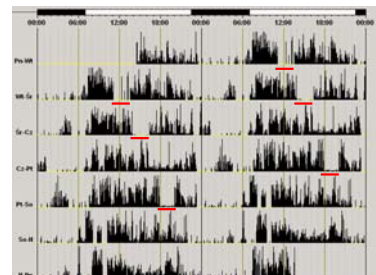
Aktygrafia

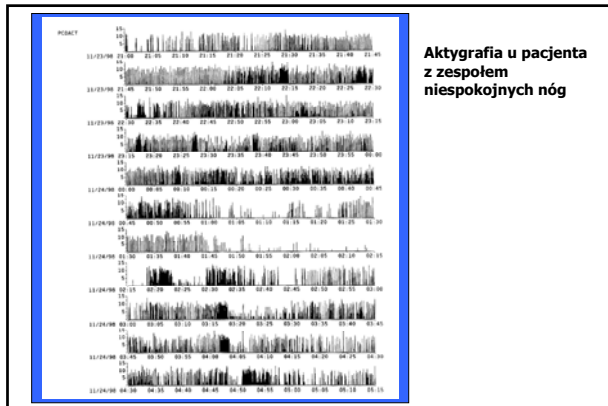
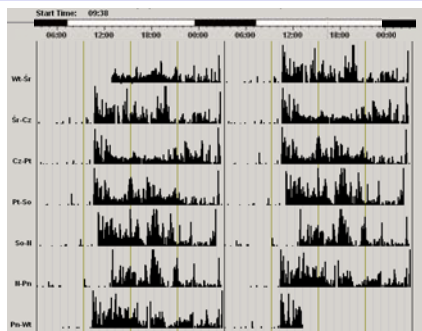
Bezsenna

Rytm aktywności i spoczynku z licznymi okresami spoczynku w czasie dnia (zła higiena snu)

Zespół opóźnionej fazy snu

Aktygrafia u pacjenta z zespołem niespokojnych nóg

Ośrodki Zaburzeń Snu w Polsce

- **Poradnia Zaburzeń Snu Kliniki Psychiatrycznej AM, Warszawa, 00-665, ul. Nowowiejska 27, tel. (022) 825-12-36**
Prof. W. Szelenberger, Dr med. M. Skalski
- **Poradnia Zaburzeń Snu, Akademickie Centrum Kliniczne AMG, Gdańsk, 80-211, ul. Dębinki 7, bud. 25, tel. (058) 349-26-55;**
Prof. Z. Nowicki, Dr med. J. Jakitowicz
- **Instytut Psychatrii i Neurologii w Warszawie, ul. Sobieskiego 9.**
Tel: (022) 4582-611
Dr med. W. Jernajczyk (jernajcz@ipin.edu.pl)
Dr med. A. Wichniak (wichniak@ipin.edu.pl)
www.sen-institut.pl
- **Poradnie Zaburzeń Oddychania Podczas Snu**
  - **Klinika Chorób Płuc, Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc, Warszawa, 01-138, ul. Płocka 26.**
  - **Klinika Pneumonologii AM w Warszawie, Warszawa, 02-097, ul. Banacha 1a.**
  - **Klinika Otolaryngologii AM w Warszawie, Warszawa, ul. Stepińska 19/25**
- **Polskie Towarzystwo Badań nad Snem**